

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रदेश निजामती र स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ कृषि सेवा, फिसरिज समूह, नवौं तह, वरिष्ठ मत्स्य विकास अधिकृत वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह, प्रतियोगिता र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रमलाई दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ;

प्रथम चरण: लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क:-२००

द्वितीय चरण: अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क:-३०

परीक्षा योजना (Exam Scheme)

पत्र	विषय	खण्ड	परीक्षा योजना	प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार	पूर्णाङ्क	समय	उत्तीर्णाङ्क
प्रथम पत्र	प्रशासन र व्यवस्थापन र सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	क) प्रशासन र व्यवस्थापन	छोटो उत्तर	१०	१० प्रश्न × ५ अङ्क = ५० अङ्क	५०	१ घण्टा ३० मिनेट	४०
		ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	लामो उत्तर	५	५ प्रश्न × १० अङ्क = ५० अङ्क	५०	१ घण्टा ३० मिनेट	
द्वितीय पत्र	सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय	-	विक्षेपणात्मक समीक्षा	४	४ प्रश्न × १५ अङ्क = ६० अङ्क	१००	३ घण्टा	४०
			विक्षेपणात्मक र समाधानमूलक उत्तर	२	२ प्रश्न × २० अङ्क = ४० अङ्क			

द्रष्टव्यः

- यस पाठ्यक्रम अनुसार दुई पत्रको लिखित परीक्षा लिइनेछ।
- माथि उल्लिखित सबै सेवा अन्तर्गतको समूहहरू/उपसमूहहरूको पाठ्यक्रमको प्रथम पत्रको प्रथम खण्ड (क) को विषयवस्तु एउटै हुनेछ, तर प्रथमपत्रको खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रको लागि सेवा, समूह, उपसमूह सम्बन्धी पाठ्यक्रम अनुरूप फरक फरक हुनेछ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लिखित परीक्षा सेवागत रूपमा अर्थात् एउटा सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहहरूका लागि संयुक्त रूपमा एउटै प्रश्नपत्रबाट एकै दिन वा छुट्टाछुट्टै दिन पनि हुन सक्ने छ, भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) को परीक्षा समूह/उपसमूह अनुसार एकै दिन वा छुट्टाछुट्टै दिन अलग अलग प्रश्नपत्रबाट हुनेछ। यसैगरी द्वितीय पत्रका परीक्षा पनि समूह/उपसमूह अनुसार एकै दिन वा छुट्टाछुट्टै दिन अलग अलग प्रश्नपत्रबाट हुनेछ।
- प्रथम पत्रको खण्ड (क) का लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रको प्रत्येक प्रश्नकालागि अलग अलग उत्तरपुस्तिका हुनेछन्।
- लिखित परीक्षाको माध्यम नेपाली वा अङ्ग्रेजी वा नेपाली र अङ्ग्रेजी दुवै पनि हुन सक्नेछ।
- यथासम्भव प्रश्नहरू नेपाल र बागमती प्रदेशको सन्दर्भमा आधारित भएर सोधिने छ।
- समाधानमूलक प्रश्नको उत्तर आवश्यकता अनुसारको अङ्कभारमा आधारित भइ चार भागना विभाजन गरी सोधिने छ।
 - पहिलो भागमा समस्याको पहिचान,
 - दोस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा कानून, सरकारी नीति र कार्यक्रम,
 - तेस्रो भागमा समस्या समाधाको लागि सुझाव,
 - चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ठोस तरिकाहरू।
- यस पाठ्यक्रममा जे सुकै लेखिएका भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमावली, नीति, नियमहरू परीक्षाका मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भइ हटाइएका वा थप गरी संशोधन भइ) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ।
- प्रथम चरणका लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ।
- पाठ्यक्रम परिमार्जित मिति: २०८१/०६/१४

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रदेश निजामती र स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ कृषि सेवा, फिसरिज समूह, नवौं तह, वरिष्ठ मत्स्य विकास अधिकृत वा सो सूरह पदको खुला, अन्तर तह, प्रतियोगिता र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र: खण्ड (क) प्रशासन र व्यवस्थापन

पूर्णाङ्क: ५०

१. राज्य र सरकारको भूमिका र कार्य
 - १.१. नेपालको संविधान र यसका विशेषताहरू
 - १.२. व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
 - १.३. सार्वजनिक नीतिको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन
२. सार्वजनिक प्रशासनको अर्थ र परिभाषाहरू
 - २.१. सार्वजनिक प्रशासनको अवधारणा
 - २.२. सार्वजनिक सेवा र वितरण प्रणाली
 - २.३. कर्मचारी प्रशासनका आधारभूत पक्षहरू
 - २.४. नतिजामूलक प्रशासन/ व्यवस्थापन
 - २.५. सार्वजनिक प्रशासनको आधारभूत सिद्धान्त
 - २.६. आर्थिक प्रशासन-बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन
 - २.७. नयाँ सार्वजनिक व्यवस्थापन
३. व्यवस्थापन
 - ३.१. व्यवस्थापनको अवधारणा एवम् सिद्धान्त
 - ३.२. व्यवस्थापनमा नेतृत्व, उत्प्रेणा, नियन्त्रण, निर्णय र समन्वयको महत्त्व
 - ३.३. परिवर्तन व्यवस्थापन, द्वन्द व्यवस्थापन, दैवि प्रकोप व्यवस्थापन, संकट व्यवस्थापन
 - ३.४. व्यवस्थापन सूचना प्रणाली
४. विकासका आयामहरू
 - ४.१. विकास प्रशासनका अवधारणा
 - ४.२. विकासमा जनसहभागिता
 - ४.३. बागमती प्रदेशको चालु आवधिक योजना
 - ४.४. दिगो विकास
 - ४.५. विकेन्द्रिकरण
 - ४.६. ग्रामिण विकास
 - ४.७. जनसहभागिता
 - ४.८. आर्थिक प्रशासन
 - ४.९. योजना कार्यक्रम तथा बजेट प्रणाली
 - ४.१०. उत्प्रेणा
 - ४.११. विकासमा गैरसरकारी संस्थाको भूमिका
 - ४.१२. सार्वजनिक, निजी साझेदारी
 - ४.१३. सुशासन
 - ४.१४. विकासमा गैरसरकारी संस्थाको भूमिका
 - ४.१५. जनसङ्ख्या र बसाइँसराइ
५. लोकतन्त्र र मानव अधिकार
 - ५.१. लोकतन्त्र र समावेशीकरण
 - ५.२. कानूनी राज्य
 - ५.३. मानव अधिकार
 - ५.४. लैङ्गिक सवाल
 - ५.५. सारक्षण र सकारात्मक विभेद
 - ५.६. प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व
६. नेपालको समाज र यसको बनोट
 - ६.१. नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरूको सामाजिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था र रहनसहन
 - ६.२. आदिवासी, जनजाती, मधेसी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरूको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरू, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरू

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रदेश निजामती र स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ कृषि सेवा, फिसरिज समूह, नवौं तह, वरिष्ठ मत्स्य विकास अधिकृत वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह, प्रतियोगिता र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र: खण्ड (ख) सेवा समूह सम्बन्धी सामान्य विषय

पूर्णाङ्क: ५०

१. प्रदेश निजामती सेवा ऐन, २०७९
२. नेपाल कृषि सेवा (गठन, समूह तथा श्रेणी विभाजन र नियुक्ति) नियमहरू, २०५१
३. जलचर संरक्षण ऐन, २०१७
४. चालु आवधिक योजना (कृषि सम्बन्धी)
५. कृषि विकास रणनीति
६. राष्ट्रिय कृषि विकास नीति, २०६१
७. दाना पदार्थ ऐन, २०३३
८. जीवनाशक विषादी ऐन, २०४८
९. कृषि जैविक विविधता नीति, २०६३
१०. नेपालमा मत्स्य विकासका संभाव्यता, अवसर तथा चुनौतीहरू
११. गरिबी निवारणमा मत्स्य विकासको भूमिका
१२. मत्स्य विकासमा महिला सहभागिता
१३. माछा उत्पादन र बजार व्यवस्था
१४. सरकारी मत्स्य विकास केन्द्रहरू (श्रोत केन्द्रहरू) र तिनीहरूको भूमिका
१५. मत्स्य अनुसन्धान केन्द्रहरू
१६. कृषि क्षेत्रमा मत्स्य विकासको योगदान
१७. मत्स्य प्रसार कार्यक्रम-वर्तमान नीतिहरू
१८. मत्स्य विकासमा स्थानीय तहहरू र गैर-सरकारी संस्थाहरू (NGO\INGOs) ले खेल्न सक्ने भूमिका
१९. मत्स्य विकास र वातावरण संरक्षण
२०. स्थानीय माछाहरूको संरक्षण
२१. मत्स्य विकास कार्यक्रमको पकेट प्याकेज र रणनीति (Pocket Package Strategy)
२२. मत्स्य विकाससँग अन्य निकायहरूसँग समन्वय
२३. मत्स्य रोगहरू- समस्या र निदानका उपायहरू
२४. माछा सुकाउने तरिकाहरू
२५. माछा फार्महरूको स्थल छनौट, पोखरी निर्माण र तिनीहरूको व्यवस्थापन
२६. माछाभूरा उत्पादनका तरिकाहरू र ढुवानी व्यवस्था
२७. मत्स्य विकासमा निजी क्षेत्रको भूमिका
२८. नेपालमा सिफारिस गरिएका माछाका जानकारीहरू
२९. मत्स्य ह्याचरी र नर्सरीको व्यवस्थापन
३०. निजी क्षेत्रका ह्याचरी र नर्सरीहरू
३१. माछापालन तरिकाहरू (Fish Culture Techniques)
 - ३१.१. सघन माछापालन (Intensive System)
 - ३१.२. अर्ध सघन माछा पालन (Semi-Intensive System)
 - ३१.३. साधारण माछा पालन (Extensive System)
३२. माछा उत्पादन तरिकाहरू (Fish Production System)
 - ३२.१. पोखरीमा माछा पालन (Pond Fish Culture)
 - ३२.२. एकीकृत माछा पालन (Integrated Fish Culture)
 - ३२.३. धान खेतमा माछा पालन (Rice Fish Culture)
 - ३२.४. पिंजडा र इन्क्लोजरमा माछा पालन (Cage & Enclosure Fish Culture)

१. Introduction

- १.१. Importance of aquaculture in Nepal
- १.२. Potentialities and prospects of aquaculture
- १.३. Biology of major fresh water cultivated fishes
 - १.३.१. Biology of cultivated fishes
 - १.३.२. Biology of artificial propagation
- १.४. Fish culture system in Nepal
 - १.४.१. Extensive system
 - १.४.२. Semi Intensive system
 - १.४.३. Intensive system
- १.५. Type of fish production system in Nepal
 - १.५.१. Integrated aquaculture
 - १.५.२. Rice-fish culture
 - १.५.३. Cage and Enclosure fish culture
 - १.५.४. Pond fish culture
 - १.५.५. Aquaculture in marginal swamps/ ghools
 - १.५.६. Open water stocking
- १.६. Design and construction of pond fish farm
 - १.६.१. Integrated aquaculture
 - १.६.२. Site selection and preparation
 - १.६.३. Overall layout of the farm
 - १.६.४. Leakage control and soil management

२. Fisheries Plan (five year and long term prospects plans)

३. Fish hatchery and Nursery Management Techniques

- ३.१. Hatchery design and construction
- ३.२. Nursery pond management

४. Fish breeding

- ४.१. Artificial breeding
- ४.२. Natural breeding

५. Fish health management

६. Fisheries project planning and management

७. Fisheries Extension and Training

८. Planning of on integrated fish farm

- ८.१. Necessity, objectives and system of planning management
- ८.२. Planning models
- ८.३. Design and construction of on integrated fish farm

९. Environmental category of aquaculture in Nepal

- ९.१. Action of wastes on the fish ponds
- ९.२. Wastes as direct feed
- ९.३. Wastes as indirect feed

१०. Economically important indigenous fish species of Nepal (Cold water fishes) and its prospects for fisheries conservation

११. Fisheries law 2017 and amendment 2055

- ११.१. Fish Nutrition
- ११.२. Types of fish feed
- ११.३. Feed formulations
- ११.४. Natural and artificial feed

१२. Pond fertilization

- १२.१. Types of fertilizers
- १२.२. Use of fertilizers

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रदेश निजामती र स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ कृषि सेवा, फिसरिज समूह, नवौं तह, वरिष्ठ मत्स्य विकास अधिकृत वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह, प्रतियोगिता र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

१३. Role and importance of fisheries in aquatic resources management to aid in poverty alleviation
१४. Role of fisheries in food security
१५. Role of women in Fisheries
१६. Present status of fisheries development in Nepal
 - १६.१. Production
 - १६.२. Area coverage
 - १६.३. Contribution to GDP
१७. Importance of aquatic resources for the poor
१८. Fisheries policies
१९. Fisheries Research
२०. Bio-diversity
२१. Limnological aspects
२२. Aquaculture economics
२३. Fish taxonomical studies and migration biology
२४. Fish migration
२५. Fish mythological and physiological biology